

Předmluva

Podnícen nakladatelstvím Routledge a redaktory jeho ediční řady, pustil jsem se do napsání této knihy, v níž jsem se pokusil o něco, co mě do té doby nenapadlo – spojit dvě témata, která mě zajímají: filosofii a rasovou politiku. Filosofii jsem se profesionálně věnoval v letech 1950 až 1992, kdy jsem ji učil a kdy jsem o ní i psal. V psaní i přednáškách jsem pokračoval i po roce 1992, kdy jsem odešel do důchodu. Celý svůj dospělý život jsem měl mimořádný odpor k rasovým předsudkům a jejich společenským projevům. Zažil jsem je už při svých návštěvách Spojených států amerických – v roce 1956 jsem byl v alabamském městě Montgomery v době bojkotu autobusové dopravy, jímž na sebe poprvé upozornil dr. Martin Luther King, a při svém pobytu v Kalifornii jsem působil jako řadový člen Kongresu pro rasovou rovnost. V roce 1964 jsem se pak spolu se svou ženou Ann zapojil do boje proti rasismu v Británii. Čtyři roky jsem mu věnoval každou volnou chvíli; plnil

jsem přitom sice své učitelské povinnosti, ale pokusů o tvůrčí práci v oblasti filosofie jsem se na čas vzdal. Po úzké spolupráci s národní Kampaní proti rasové diskriminaci (CARD, Campaign Against Racial Discrimination), jejíž místní skupinu – Oxfordský výbor pro rasovou integraci (OCRI, Oxford Committee for Racial Integration) – jsem spoluzakládal a jejíž první placenou úřednicí se stala moje žena, jsem se stal členem jejího výkonného výboru.

Přistěhovalectvím jsem se začal zabývat víceméně náhodou. Systém odbavování tehdy ještě nefungoval: lidé z Karibiku nebo indického subkontinentu přiletěli na letiště Heathrow, a pokud je imigrační úředník do země nepustil, vrátili je dalším letadlem okamžitě zpátky. Do procesu však bylo možné zasáhnout a „vznést stížnost“ jménem každého, komu byl vstup do země odepřen, pokud se to stihlo dřív, než ho posadili do letadla. Někdy bylo možné rozhodnutí zvrátit i po návratu zamítnutého žadatele do místa, odkud se vydal na cestu: má žena toho dosáhla po řadě měsíců jménem výboru OCRI pro mladíka, který do Británie přiletěl sám a kterého na základě mylných informací od oxfordské policie vrátili zpět. Někdy mohly zasáhnout i místní komunitní skupiny působící po celé zemi, pokud jejich členové očekávali příjezd svých příbuzných; systém však byl velmi chaotický a řadu lidí poslali zpátky domů, aniž měli někoho, kdo by za ně podal stížnost. Jménem organizace CARD jsem na letišti Heathrow založil neoficiální síť informátorů, kteří mi volali v kteroukoli denní či noční dobu, pokud se dozvěděli o někom, koho nepustili do země. Na mně pak bylo zavolat hlavnímu imigračnímu

úředníkovi – když mě konečně přepojili, řekl jsem mu, že chci vznést stížnost. Poté jsem musel spěchat na letiště, zjistit informace o pozadí věci a podat stížnosti imigračnímu úředníkovi. Kupodivu byly často úspěšné, systém však byl stále neorganizovaný a výrazně narušoval mou pedagogickou práci.

Po měsících přípravných prací a návštěv místních organizací po celé zemi, do nichž jsem se velkou měrou zapojil, jsme na podzim roku 1967 uspořádali zakládající schůzi Společné rady pro blaho imigrantů (JCWI, Joint Council for the Welfare of Immigrants). Chtěli jsme sjednotit místní a celostátní organizace, jichž se na zahajovací schůzi sešlo asi 200, a vytyčili jsme si dva úkoly. Prvním bylo zabývat se případy přistěhovalců, jimž hrozilo odmítnutí vstupu do země, i těch, kteří se sice v zemi již usadili, ale nemohli získat povolení vstupu pro své rodiny, a pomoci v tehdy ještě stále chaotických podmínkách. Druhým úkolem bylo rozvinout kampaň proti nespravedlnosti imigračních zákonů. Koncem roku 1967 se organizace CARD v podstatě rozpadla, radě JCWI se však daří i nadále. Stal jsem se jejím prvním místopředsedou a později na nějakou dobu předsedou. Jako člen předsednictva s ní mám stále co do činění a řadu let jsem byl v jejím výkonném výboru.

Má práce související se společným úsilím v boji proti rasismu se v prvé řadě týkala velmi rozšířeného britského rasismu. Stále větší zpřísnování opatření proti vstupu přistěhovalců – přičemž přistěhovalci byli míněni vždy ti „barevní“ – bylo požadavkem rasistů a krycím heslem politiků, kteří jim takto dávali najevo, že s nimi sympatizují: snadno z toho šlo vyčíst skryté poselství: „Tyhle lidi tu nechceme.“ Tento po-

stoj se ihned změnil v národní nepřátelství vůči uprchlíkům a tvrdou politiku vůči nim. Podrobný popis celého procesu obsahuje druhá část knihy.

Kromě dvou esejů o zastrašování jadernými zbraněmi měla má filosofická práce k sociálním, politickým a morálním oblastem většinou daleko: zabýval jsem se především logikou, filosofií matematiky, filosofií jazyka a některými oblastmi metafyziky. Někdy se mě ptali, jestli mě k účasti v boji proti rasismu přivedly mé filosofické názory. Tak to však vůbec nebylo. Obecně se sice domnívám, že povinností intelektuálů je zabývat se jakýmkoli důležitým sociálním tématem, k němuž mohou svým názorem nějak přispět, mě však filosofie v tomto ohledu neinspirovala o nic víc než mou ženu, která se stejnému cíli tak či onak věnovala celou svou kariéru, přestože se o filosofii vůbec nezajímá. Když mě nakladatelství Routledge vyzvalo, abych napsal svazek zabývající se přistěhovalectvím a azylovou politikou z pohledu filosofa, zaujalo mě to. Obecné principy této problematiky jsem se pokusil zformulovat a ospravedlnit v první části této knihy. Valná část filosofických textů, které jsem napsal v minulosti, byla určena filosofům. Tato kniha jim určena není. Psal jsem ji pro obecného čtenáře, neobsahuje tedy odbornou rozpravu plnou pojmů, jež znají pouze filosofové: je srozumitelná každému přemýšlivému člověku. Přesto doufám, že její argumentace splňuje přísná kritéria.

Mnoho lidí – především mladších, než jsem já – nerozumí tomu, jak se Británie dostala tam, kde je: neuvědomují si zejména, nakolik dnešní postoje k žadatelům o azyl vycházejí

z dějin britského rasismu. Domnívám se, že je důležité tyto věci pochopit, proto je vysvětluji v prvních dvou kapitolách druhé části knihy. Poslední kapitola nabízí nesystematický popis situace v jiných zemích Evropské unie. Čtenáře však musím varovat, že v každé evropské zemi i v Unii samé se politika vůči přistěhovalcům a uprchlíkům i zákony a směrnice, které se jich týkají, mění tak rychle, že každá kniha na dané téma nutně zastarává již v době, kdy jde do tisku. Hlavním cílem této knihy sice není poskytnout aktuální faktické informace, čtenáři by si však měli být vědomi toho, že v době od vzniku této předmluvy a vydání knihy velmi pravděpodobně došlo k mnoha významným událostem.

Oxford červenec 2000